

نام و نام خانوادگی:	سازمان آموزش و پرورش استان کردستان	نام امتحان: علوم و فنون ادبی ۱
پایه: دهم	مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۱ سنندج	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۱۸
رشته: علوم انسانی	دبیرستان فرزنانگان	مدت پاسخگویی: ۹۰ دقیقه
	امتحانات دی ماه ۱۴۰۰	نام طراح: قمری
نمره	سوالات	
۰/۲۵	الف- تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۰/۲۵	۱- زبان فارسی باستان در چه دوره ای رایج بود؟	
۱	۲- منظومه ی درخت آسوریک و یادگار زیران هر دو اصل دارند.	
۰/۲۵	۳- کتاب تاریخ بلعمی را معرفی کنید.	
۰/۵	۴- درستی یا نادرستی عبارات های زیر را بنویسید.	
	الف- پدر شعر فارسی، لقب رودکی است.	
	ب- اسدی توسی کتاب شاهنامه ی ابومنصوری را نوشته است.	
۰/۵	ب- سبک شناسی (۲ نمره)	
۰/۵	۱- مهم ترین ویژگی های شعر فارسی در قرن چهارم و نیمه ی اول قرن پنجم را بنویسید.	
۰/۵	۲- چرا به زبان فارسی نو، فارسی دری هم گفته می شود؟	
۱	۳- لحن خوانش شعرهای زیر را جداگانه مشخص کنید.	
	الف- آب زنید راه را هین که نگار می رسد	مژده دهید باغ را بوی بهار می رسد
	راه دهید یار را، آن مه ده چهار را	کز رخ نوربخش او، نور نثار می رسد
	چاک شده است آسمان، غلغله ای است در جهان	عنبر و مشک می دمد، سنجق یار می رسد (مولوی)
	لحن:	
	ب- چو سهراب را دید بر پشت زین	چنین گفت : کای شاه ترکان چین
	چرا رنجه گشتی، کنون بازگرد	هم از آمدن، هم ز دشت نبرد
	تو را بهتر آید که فرمان کنی	رخ نامور، سوی توران کنی (فردوسی)
	لحن:	
۰/۵	ج- موسیقی شعر (۶ نمره)	
۱	۱- اساسی ترین عامل پیدایی شعر، است و شاعر برای بیان و انتقال آن از کمک می گیرد.	
	۲- هجاهای واژه های زیر را مشخص کنید و علائم معادل هجاها را بنویسید.	
	الف- فریاد	
۱	۳- صامت ها و مصوت های واژه ی "پرستار" را مشخص کنید.	
	صامتها:	
۰/۵	۴- الگوی هجایی واژه ی "سرد" را بنویسید.	
۰/۵	۵- علت این که شعر را بیش تر از نثر می خوانند چیست؟	
۱/۲۵	۶- بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده ی آن تجزیه کنید. سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید.	
	درد عشقی کشیده ام که مپرس / زهر هجری چشیده ام که مپرس	

۰/۷۵	<p>۷- درستی یا نادرستی جمله های زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف- وزن امری حسی است و وسیله ی ادراک وزن، حواس ماست.</p> <p>ب- توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف لحن می شود.</p> <p>ج- هجای آخر تمام مصراع های شعر، کوتاه است.</p> <p>۸- چه زمانی دو مصراع یا دو بیت هم وزن هستند؟</p>
<p>۰/۲۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۱/۵</p> <p>۱/۵</p> <p>۱/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p>	<p>د- زیبایی شناسی (۶نمره)</p> <p>۱- واج آرایبی ناشی از تکرار صامت ها محسوس تر است یا مصوت ها؟</p> <p>۲- ارزش موسیقایی کدام نوع سجع از بقیه ی سجع ها بیش تر است؟</p> <p>۳- در بیت های زیر، تکرار کدام واج ها(صامت یا مصوت) باعث به وجود آمدن آرایه ی واج آرایبی شده است؟</p> <p>الف- پس هستی من ز هستی اوست / تا هستم و هست، دارمش دوست</p> <p>ب- خواب نوشین بامداد رحیل/ باز دارد پیاده را ز سبیل</p> <p>ج- گو بهار دل و جان باش و خزان باش، ار نه / ای بسا باغ و بهاران که خزان من و توست</p> <p>۴- در بیت های زیر، آرایه ی تکرار(واژه آرایبی) را بیابید.</p> <p>الف- بی عمر زنده ام من و این بس عجب مدار / روز فراق را که نهد در شمار عمر</p> <p>ب- گر اظهار پشیمانی کند گردون، مشو ایمن / که بدعهد از پشیمانی، پشیمان زود می گردد</p> <p>ج- بیا تا قدر یکدیگر بدانیم / که تا ناگه ز یکدیگر نمائیم</p> <p>۵- در عبارت های زیر، سجع ها را بیابید و نوع آن ها را مشخص کنید.</p> <p>الف- ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.</p> <p>ب- بزرگان گفته اند: دولت نه به کوشیدن است. چاره، کم جوشیدن است.</p> <p>ج- پادشاهی اوراست زببنده. خدایی او راست درخورنده. بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس.</p> <p>۶- در بیت "من مانده ام مهجور از او، درمانده و رنجور از او/ گویی که نیشی دور از او، در استخوانم می رود"</p> <p>الف- بین کدام واژه ها سجع مطرف وجود دارد؟</p> <p>ب- بین کدام واژه ها سجع متوازی وجود دارد؟</p>
<p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p>	<p>ه- نقد و تحلیل نظم و نثر(۴نمره)</p> <p>۱ - باتوجه به متن زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.</p> <p>شنیدم که خلیفه خوابی بدید. بر آن جمله که پنداشتی که همه ی دندان های او بیرون افتادی به یک بار معیری گفت: همه ی اقربای تو پیش از تو بمیرند. چنان که کس از تو باز نماند. خلیفه گفت: این مرد را صد چوب بزنید. خوابگزار دیگر گفت: خلیفه، دراز زندگانی تر از همه ی اقربای خویش بُود. خلیفه گفت: تعبیر از آن بیرون نشد. اما از عبارت تا عبارت بسیار فرق است. این مرد را صد دینار بدهید.</p> <p>الف- دومورد از کاربرد واژه های عربی را در متن بیابید.</p> <p>ب- چه عاملی سبب شد خلیفه رفتاری متفاوت با دو خوابگزار داشته باشد؟</p> <p>۲- حکایت زیر را بخوانید و آن را از نظر قلمرو ادبی و فکری بررسی کنید (ذکر یک مورد برای هر قلمرو) روزی شخصی پیش بهلول بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته اند. گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته اند، اما لگد کم خورده است.</p>

قلمرو فکری:

قلمرو ادبی:

۳- شعر زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

مرا بسود و فرو ریخت هرچه دندان بود
یکی نماند کنون زان همه، بسود و بریخت
همیشه شاد و ندانستمی که چه غم بود
شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت
کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم
نبود دندان، لا بل چراغ تابان بود
چه نحس بود، همانا که نحس کیوان بود
دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود
شد آن زمانه که او شاعر خراسان بود
عصا بیار که وقت عصا و انبان بود

الف- دو مورد از کاربرد واژه های کهن را در شعر مشخص کنید.

ب- کدام بیت به باور گذشتگان اشاره دارد؟

ج- بین کدام واژه‌ها رابطه‌ی معنایی "تضاد" وجود دارد؟

د- در بیت آخر آرایه‌ی واژه آرایه‌ی (تکرار) را مشخص کنید.

۴- شعر زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو زبانی بررسی کنید.

الا یا خیمگی، خیمه فرو هل
تبیره زن بزد طبل نخستین
نماز شام نزدیک است و امشب
ولیکن ماه دارد قصد بالا
که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل
شتربانان همی بندند محمل
مه و خورشید را بینم مقابل
فروشد آفتاب از کوه بابل

۰/۵

۰/۲۵

۰/۵

۰/۲۵

۱

۲۰

موفق و پیروز باشید

باسمه تعالی

تاریخ امتحان: ۱۴۰۰ / ۱۰ / ۱۸
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه

آموزش و پرورش ناحیه ۱ سنندج
دبیرستان فرزندگان

کلید سوالات: علوم و فنون ادبی ۱
رشته: انسانی
پایه: دهم

الف- تاریخ ادبیات (۲نمره)

۱- دوره ی هخامنشی (۰/۲۵)

۲- پارتی (۰/۲۵)

۳- ابوعلی بلعمی به دستور محمدبن نوح سامانی ماموریت یافت تاریخ الرسل و الملوك محمدبن جریر طبری را از عربی به فارسی ترجمه کند. ابوعلی بلعمی اطلاعات دیگری را مربوط به تاریخ ایران به آن افزود و آن را به عنوان تالیفی مستقل درآورد. (۱)

۴- الف- درست (۰/۲۵) ب- نادرست (۰/۲۵)

ب- سبک شناسی (۲نمره)

۱- سادگی فکر (۰/۲۵) روانی کلام (۰/۲۵)

۲- چون زبان رسمی دربار ساسانیان، زبان محاوره و مکاتبه ی مقامات دولتی بوده است. (۰/۵)

۳- الف- شعر غنایی است و شادی را به خواننده منتقل می کند، لحن آن شاد و طرب انگیز است. (۰/۵)

ب- شعر حماسی است پس لحن آن کوبنده و محکم است. (۰/۵)

ج- موسیقی شعر (۶نمره)

۱- عاطفه (۰/۲۵) زبان (۰/۲۵)

۲- الف- فر یاد ب- دی د (هجابندی هر مورد ۰/۲۵، علائم هجاها ۰/۲۵، جمعا انمره)

۳- صامت ها: پ/ر/س/ت/ر (۰/۵)

مصوت ها: / _ / _ / (۰/۵)

۴- صامت+ مصوت+ صامت+ صامت (۰/۵)

۵- شوق زمزمه و آواز خوانی (۰/۵)

۶- در دِ عِش قی کِ شِی دِ ام کِ مِ پُرس

- U - - U - U - U - U -

زَه رِ عِش قی چِ شِی دِ ام کِ مِ پُرس (۱/۲۵)

- U - - U - U - U - U -

۷- الف- درست ب- درست ج- نادرست (هر مورد ۰/۲۵)

۸- زمانی که تعداد هجاهای آن ها برابر باشد. (۰/۲۵) هجاهای کوتاه و بلند آن ها در مقابل یکدیگر قرار گیرند. (۰/۲۵)

د- زیبایی شناسی (۶نمره)

۱- صامت ها (۰/۲۵)

۲- سجع متوازی (۰/۲۵)

۳- الف- صامت های "س" و "ت" (۰/۵) ب- مصوت های "ا" و "اِ" (۰/۵) ج- مصوت "ا" صامت "ن" (۰/۵)

۴- الف- عمر ب- پشیمان ج- یکدیگر (هر مورد ۰/۵)

۵- الف- باطل و ضایع (۰/۲۵) متوازن (۰/۲۵)

ب- کوشیدن و جوشیدن (۰/۲۵) متوازی (۰/۲۵)

ج- زبینه و درخورنده (۰/۲۵) مطرف (۰/۲۵)

۶- الف- دور، مهجور یا دور، رنجور (۰/۵) ب- مهجور، رنجور (۰/۵)

ه- نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)

۱- الف- معبر، اقربا، تعبیر (۲مورد، هر مورد ۰/۲۵)

ب- استفاده از عبارت های مختلف برای بیان مقصود، رعایت نکردن اصل بلاغت کلام یا هر پاسخ مشابه (۰/۵)

۲- الف- قلمرو فکری: جزو ادبیات تعلیمی است، بر اهمیت تربیت صحیح اشاره دارد، انسان ها اصل و سرشت نیکو دارند اما باید آن را درست پرورش داد. (۱ مورد، ۰/۲۵)

ب- قلمرو ادبی: تلمیح، مراعات نظیر، کنایه، تضاد (۱ مورد، ۰/۲۵)

۳- الف- بسود، ندانستی، فراخ، انبان (۲مورد، هر مورد ۰/۲۵)

ب- بیت دوم (۰/۲۵)

ج- نبود/ بود غم / نشاط، طرب، شاد (یکی از موارد ۰/۵)

د- عصا ، گشت (۱ مورد، ۰/۲۵)

۴- استفاده از واژه های کهن مانند: فروهل، خیمگی، تبیره زن - سادگی و روانی - کوتاهی جمله ها(۲ مورد، هر مورد ۰/۵)

موفق و پیروز باشید